

Voorzitter,

We danken het college en ambtenaren voor de PerspectiefNota. Evenals vorig jaar hanteren we deze boodschap als uitdaging:

Keuzes maken voor een financiële balans in het meerjarenperspectief

Alleen dit jaar is het nog ernstiger. Het meerjaren perspectief kleurt gedurende de hele planperiode (van 4 jaren) donker paars. De meicirculaire brengt hierin geen verandering. Het college stelt dan ook terecht een vijftal vragen aan de raad. We vinden het jammer dat het college hierop zelf nog geen voorlopige antwoorden heeft geformuleerd. We gaan straks in op deze vragen. Maar omdat dit om keuzes en prioriteiten vraagt is het goed om stil te staan bij wat ons als ChristenUnie drijft in te maken politieke keuzes.

Als ChristenUnie vinden we dat liefde de belangrijkste drijfveer moet zijn. De liefde die we als Christenen daarbij voor ogen hebben uit zich in recht en gerechtigheid, beschermen van wat zwak en kwetsbaar is en natuurlijk ook goed rentmeesterschap. Luxe en welvaart zijn hieraan ondergeschikt. Of dit laatste kan aangewend worden om de eerste zaken te ondersteunen.

Dit betekent dat we kiezen voor een adequate invulling van het sociale domein. Noodzakelijke hulp moet op een passende manier geboden worden. Op schaal en op tijd. Dit geldt voor het wegwijs maken van nieuwkomers en het prepareren op werk. Het geldt voor jongeren die in de knel komen door onze stressvolle maatschappij en / of gebrokenheid in gezinnen. Het geldt voor ouderen. Integreren en mee blijven doen. En zoals hiervoor al aangegeven, dit is niet alleen een taak van de gemeente, maar zeker ook van de gemeenschap. Bijvoorbeeld verenigingen, buurten en kerken kunnen hierin bijdragen.

Verder doen we inspanningen om de aarde goed te bewerken en niet uit te putten. Een markante opdracht voor mensen als rentmeesters waarin ons de zorg voor de aarde is toevertrouwd. We willen in deze raad ook hiervoor vertegenwoordiger zijn. We zijn druk met energietransities en dat is goed. Maar laten we vooral niet vergeten dat de eerste winst ligt in

besparingen. Wat je aan energie niet gebruikt hoeft je ook niet op te wekken. En wat je niet op eet hoeft je ook niet te kopen. Welke buurt of straat gaat ons verrassen met aanstekelijke voorstellen om te consuminderen? Kunnen we hier onze kanspot op inzetten? Hierbij hoort ook de aandacht voor adaptatie aan wijzigend klimaat. En waar veiligheid in de breedte onze aandacht heeft, geldt dat ook in relatie tot het klimaat.

Met deze prioriteiten willen de komende jaren ons inzetten voor onze gemeente en het welzijn van onze inwoners. <1>

Dan onze antwoorden op de gestelde vragen.

1. In welke mate bent u bereid risico's te nemen en reserves aan te wenden?
2. Bent u bereid om uw ambities bij te stellen?
3. Hoe kijkt u aan tegen aanpassing van (het ambitieniveau van) bestaand beleid?
4. Welke keuzes wilt u maken ten aanzien van sociaal domein (breder dan jeugd)?
5. Hoe kijkt u aan tegen de inkomstenkant (ozb verhoging)?

1. We zien dat het vrijwel zeker nodig is om reserves aan te spreken. Het tekort voor 2019 en 2020 is simpelweg te groot. Maar zoals bij de 1^e bestuursrapportage al aangegeven vragen we vanaf gisteren actie van het college om het beroep hierop te minimaliseren. Die urgentie vinden we niet terug in de perspectiefnota. Of lezen we het niet goed? <2> Van 2019 tot en met 2023 komen we zo'n 13 miljoen tekort. Dit overstijgt verre de algemene reserve vrij besteedbaar. En gaat het college de risico's op het sociale domein de volgende keer beter inschatten? <3> De score van de factor weerstandsvermogen is o.i. echt lager dan we in de jaarrekening hebben vastgesteld. Aan de andere kant moeten we ook kritisch de vele onderzoeken (14x), analyses (8x) en evaluaties (6x) bezien. Zijn ze allemaal nodig? En kan in veel gevallen een compactere vorm volstaan? <4> Ook als raad moeten we ons hierin soms beperken.

In dit kader stellen we voor om het idee van datagedreven werken eerst maar eens beperken tot operationele managementinformatie en zo nodig de implementatie van een nieuw financieel systeem. Geen hoogdravende data-analytics dus. <5>

2. De raad heeft ambities op zes onderwerpen vastgesteld in de "Keurrijke kubus". Zowel klimaat en duurzaamheid als transformatie in het sociaal domein staan wat ons betreft op kop. Maar burgerparticipatie en bestuurlijke vernieuwing kunnen anders. Moeten anders gelet op de ervaringen. De afgelopen maand heeft dit opnieuw duidelijk gemaakt. Of de gemeente nu initiatiefnemer of niet, we zijn als gemeente slordig op dit onderwerp. Het college moet kritischer zijn op processen van participatie door derden en serieuzer werk maken als ze zelf de initiatiefnemer is. Afgelopen dinsdag bleek dit al weer in het traject van het centrumplan Dalfsen. Burgers weten niet of, wanneer en hoe ze worden betrokken. De aanname dat adviesorganen hen vertegenwoordigen en dat een Dalfs Blauwtje volstaat lijkt onjuist. Wat ons betreft gaan we burgerparticipatie en bestuurlijke vernieuwing als pilot oppakken bij dit traject. En dat is al ambitieus genoeg. <6> De omgevingswet komt er. Maar we kunnen er wel terughoudend mee om gaan. Wat kunnen we naar achteren schuiven dan wel temporiseren? <7> In combinatie met het voorgaande denken we aan inzet van een "omgevingsstimulant" die door

initiatiefnemers kan worden aangevraagd. Iemand die initiatiefnemers en belanghebbenden laat opsporen en een passende rol laat vervullen. <8>

De lijst van de projecten voor de komende jaren is imposant te noemen. Met als gevolg aanzienlijke korte termijn inzet in de ambtelijke organisatie, hoge investeringen en structurele verhoging van lasten. Wij stellen voor om te op deze lijst te versoberen en te temporeren. Hier kunnen we best onderscheid maken tussen noodzakelijk en wenselijk, en tevens over nu of later. De tijdshorizon van 2026 vinden we veel te krap. Tel er maar eens 10 jaren bij op. <9>

3. Bestaand beleid. We noemen als voorbeeld opnieuw het centrumplan. We snappen dat na de visie een plan uitgewerkt moet worden. Er is nu gekozen voor alle onderdelen tegelijkertijd. Maar hoe doen we dit? Wat is er nog nodig om één of enkele plannen nader uit te werken? Misschien alleen een keuze wat we met de auto's in het centrum willen. Ga dus niet alle projecten tegelijkertijd uitwerken en aanpakken. Dit redden we niet wat betreft participatie en te vroege uitwerking zal later weer leiden tot aanpassingen als we een realisatietermijn van 10 (en dat mag best langer) jaar hebben. Werk wendbaar! <10>

Overigens kunnen we ons voorstellen dat er een limiet is in het investeren van parkeerplaatsen in het centrum. Stimuleren van andere vervoersvormen ligt voor de hand. <11> Of moeten we gaan denken aan betaald parkeren?

We noemen de wens om het parkeren bij het station voor de toekomst gereed te maken voor verdere groei van het aantal treinreizigers op de Vechtdallijn. <12> Het betrekken van de camperplekken als algemene parkeerplaats komt duidelijk in het vizier. En ook lekker dicht bij het centrum. Hoe kijkt het college hier tegen aan? <13>

Ter financiering van noodzakelijke of zeer wenselijke projecten is te overwegen om gemeentelijke gebouwen te verkopen. Diverse gebouwen hoeven we echt niet in eigendom te hebben.

En onze waarde van nuchterheid – vastgesteld in het missie en visie traject – brengt ons op de gedachte dat de beleidsnota archeologie echt kort door de bocht kan. <14>

Verder zien we graag in september een besprekstuk in de raadscommissie van zogenaamde “plus”taken, waarvan het college vindt dat deze mogelijk voor versobering in aanmerking komen. <15>

We zijn tenslotte van mening dat we opnieuw moeten kijken naar een efficiencykorting op de totale organisatie van b.v. 1%. Leantrajecten leiden immers veelal tot slimmer en goedkoper werken. <16> En zoals gezegd, de raad moet zich daarom soms ook beperken.

4. Welke keuzes maakt de ChristenUnie in het sociaal domein? Het belang van dit domein hebben we al aangegeven. Dit betekent niet dat er niets kan / moet gebeuren. Belangrijk is de oorzaak achter de vraag te onderkennen, te herkennen en hierop preventief te werken. Onze stressvolle maatschappij met hoge druk en verwachtingen, het opgroeien in gebroken of beschadigde gezinnen bedreigen een gezonde opvoeding. Overheid, onderwijs en inwoners zullen samen in gesprek moeten gaan over hoe we hier mee om willen gaan. Wat hoort bij het opgroeien met vallen en opstaan; wat kun je samen oplossen en wanneer is er meer hulp nodig? Wordt dit onderdeel van het

programmaplan sociaal domein? <17>

Verder is tijdige en passende (ook vaak beperkte) zorg op zijn plaats. We zijn enthousiast over de mogelijkheden van een praktijkondersteuner huisarts met (jeugd) ggz-specialisatie. Regelen wat ons betreft. <18>

Het stroomlijnen van de administratieve processen in de zorg kan leiden tot beperking van kosten. Pas hier ook het lean-werken op toe.

In de WMO kan nagedacht worden over verhoging eigen bijdrage voorzieningen (eventueel naar draagkracht) en het anticiperen van onze ouder wordende inwoners op nuttige woningaanpassingen. En ook moeten we kritisch kijken naar de WMO kosten die mogelijk eerder onderwijs of zorgverzekering gerelateerd zijn.

Over de participatiewet: Winsten klotsen tegen de plinten, aldus Mark Rutte. Wat de ChristenUnie betreft het moment om met bedrijven te spreken over hun verantwoordelijkheid om inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt binnen de poort te halen. Gaat de gemeente dit thema de komende jaren stevig op de agenda zetten?

<19>

Tenslotte geven we in overweging om de komende (vier) jaren de beleidsmedewerker kunst, cultuur en oudheidkunde niet in te vullen. <20>

5. Het gemeentefonds is de belangrijkste bron van inkomsten. Meer stabiliteit en voorspelbaarheid moet de inzet via de VNG blijven.

Inkomsten voor de gemeente waar we zelf invloed op uitoefenen zijn beperkt.

Niet alleen kijken naar OZB (dit zou een stijging van 60 % betekenen), maar ook naar andere mogelijkheden. Een stevige toeristenbelasting vinden we passend. <21> En het havengeld mag meer bijdragen tot een fatsoenlijke exploitatie van deze voorziening. Dit in combinatie met een reële heffing (toeristenbelasting en stageld) van de camperplekken. <22>

Leges worden wat ons betreft niet meer gemaximeerd op € 100.000.

Zijn er mogelijkheden om bepaalde subsidies de komende tijd om te buigen naar leningen (revolverende fondsen)? <23>

Uiteindelijk is de OZB de eenvoudigste manier. Tegelijk niet de eerste. De goedkoopste gemeente zijn zonder reserves is voor ons geen begaanbaar spoor.

Duidelijk is dat er een belangrijke opgave ligt. Het idee van het college om tot 2023 te doen alvorens we weer in balans zijn, vinden we (te) passief. Dan is de spaarpot leeg. Met het gepresenteerde meerjaren perspectief mag het inderdaad soberder. We zijn zelf dan ook erg terughoudend geweest in ons wensenlijstje.

Toch nog één: wat vinden we van het stimuleren van een sterrenzone in het Vechtdal? <24>

En we zijn oprecht benieuwd naar de mogelijkheden die andere fracties aanreiken.

Voorzitter, Wij kunnen ons niet herinneren dat het financieel meerjarenperspectief voor de gemeente zo zorgelijk was. Lastige keuzes vragen om visie en moed. We hebben geprobeerd om onze drijfveren aan te geven en vertalingen te maken in concrete maatregelen. We vinden het belangrijk dat de situatie ook helder naar onze inwoners wordt gecommuniceerd. De

komende jaren moet er misschien vaker “later” of “nee” gezegd worden. Dat zullen we dan onze naasten / inwoners duidelijk en liefdevol moeten uitleggen.

In dit proces wensen we de leden van de raad, het college en de ambtenaren Gods zegen en wijsheid toe. Ons gebed is dat ons gezamenlijke werk mag bijdragen tot welzijn van onze inwoners.

De fractie van de ChristenUnie
Rietje Lassche, Michiel Veldman en Luco Nijkamp